

46. Ingurumen Buletina

2018ko maiatza

1. Deskonektatu Kapitalismotik! Alternatiben Herria Iruñean Ekainaren 2an
2. Bizkaiko hondakinen egoera Gipuzkoakoa bezain txarra, edo okerragoa da
3. Airearen kutsadurak urtean 7 milioi hildako eragiten ditu
4. Lurralde Antolaketarako Gidalerro berriek hutsune handiak dituzte
5. Euskal instituzioen politikak: Negozioa Bai, Ingurumena Ez

1. Deskonektatu Kapitalismotik! Alternatiben Herria Iruñean Ekainaren 2an

Hemen Bai. Itotzen gaituen sistema honi aurre egiteko alternatibak baditugu. Bizitza burujabea eskubide osoz eraikitzeko asmoa dugu eta horretarako ezinbestekoa da kapitalismotik deskonektatzea. Gaur egungo eredu sozial eta ekonomikoa gainditzeko proposamenak garatzea gure esku dago. Proposamen asko ditugu eta beste batzuk jorratzen hasiko gara herri justu, solidario eta desiragarriagoa eraikitzeko.

Horretarako, datorren ekainaren 2an Iruñean Alternatiben Herria ospatuko dugu, 2015ean Bilbon eta 2013an Baionan egin genuen bezala. Kapitalismoak behin eta berriro esaten digu ez dagoela alternatibarik. Baina guk baietz diogu. Iruñako Alternatiben Herriko leloak dioen bezala "There is no alternative? Hemen Bai". Euskal Herriko Eskubide Sozialen Kartak bultzatuta eta Nafarroako hainbat eragilerekin batera, Nafarroan eta Euskal Herrian dauden alternatibak eta proiektuak erakutsi, partekatu, ezagutu eta eztabaidatu nahi dugu.

Aurreko ekitaldietan bezala, Iruñako erdigunea auzoz osaturiko herri bilakatuko da: Herriak eta lurra, AuzoEkonomia, Burujabetza, Bizi anitzak eta duina,, Arragoa, eta Haurren Errepublika.

ELAk aurreko ekitaldietan, eta oraingoan Iruñan ere, antolaketan parte hartze handia izan du eta egunean bertan ere bertan izango gara ELAkide asko lanean, bolondres gisa eta egunaz gozatzen. Zuk ere lagundu dezakezu [crowdfunding](#) kanpainen laguntza emanez edo [bolondres gisa izena emanez](#). Bertan ikusiko gara!

Hemen dituzue Alternatiben Herria zer den ezagutzeko eta egunean bertan izango duguna ezagutzeko material gehiago:

[Egitaraua](#)

Alternatiben Herriaren plano

Bideoklipa

2. Bizkaiko hondakinen egoera Gipuzkoakoa bezain txarra, edo okerragoa da

Gipuzkoako Foru Aldundiak eta GHKk hurrengo urteetan 120.000 tona zabor Zabalgarbira tratatzera eramateko erabakiaren aurrean, ELAk salatzen du Bai Gipuzkoan Bai Bizkaian egiten den hondakinen kudeaketa eredia ez datorrela bat Europako arauekin eta hondakinen tratamendurako hierarkiarekin.

Gipuzkoako Ingurumen Diputatuak eginiko adierazpenak esanguratsuak dira benetan. Zaborraren tratamenduan Gipuzkoa beste lurraldeen menpeko omen da eta badirudi hori dela larriena, eta ez hondakinak modu iraunkor batean ez kudeatzea. Menpekotasuna azken urteetan Gipuzkoan egon den kudeaketa eskasaren eta erraustegia eraikitzearen atzerapenaren errua omen da.

Lehenik eta behin, adierazpen hauek gezur hutsa dira. Zabor tona hauek ezin tratatzearen errua tratamendu planten eraikuntza geldiaraztea erabaki zuenarena da, hau da, EAJrena. Bazegoen Gipuzkoan hondakinen frakzio guztientzat tratamendu plantak eraikitzeko proiektua eta bertan behera utzi zuten erraustegia eraikitzeko. Eta bigarrenik, hondakinak tratatzeko beste herrialde baten menpe egotea ez da larriena, larriena hondakinak erraustegi batera eraman eta han erretzea da, erraustegia dagoen lurraldea kontuan izan gabe. Guzti honen atzean erraustegia bai ala bai eraikitzeko EAJk izan duen jarrera dago, hau da beraien interes nagusia, ez menpekotasuna gutxitzea ez eta iraunkortasuna bermatzea ere, negozioa egitea da lehentasuna.

Gipuzkoako hondakinen egoera kaotikoa dela esaten den arren, eta Bizkaia erreferentziatzat aurkeztu nahi diguten arren, Bizkaiko egoera oso txarra dela salatu behar dugu. 2016an argitaratutako datuak faltsuak zirela agerian geratu zen. Eta orain berriro gertatu da. Bizkaiko Foru Aldundiak hondakinen gaikako bilketaren datuak publiko egin ditu, ez birziklapenarenak, eta dena nahasten saiatu da hobekuntza egon dela sinestarazteko. Baina

errealitateak erakusten du 2017an hondakinen %19,6 bildu zela gaika, eta ez dakigu kopuru honetatik zenbat birziklatzen den. Hondakin guztiaren %78,4 nahastuta biltzen da beraz ezin daiteke birziklatu eta Zabalgargin bukatzen du. Datu ezin okerragoak dira, eta makillatzea jendartea engainatzea da. ELAk behingoan Bizkaian hondakinen kudeaketa iraunkor bat ezartzea exijitzen du, errausketa gabea eta orain proposatu duten 5. edukiontzia baino haratago joango dena, dagoeneko frogatuta baitago ez duela birziklapen datua nahikoa hobetzen.

3. Airearen kutsadurak urtean 7 milioi hildako eragiten ditu

Munduko Osasunaren Erakundearen (OMS) arabera mundu leku askotan airearen kutsadura mailak oso altua izaten jarraitzen du. Erakundearen estimazioen arabera urtero munduan 7 milioi pertsona hiltzen dira kanpo airearen eta etxeetako airearen kutsaduraren ondorioz. Airearen kutsadurak mehatxu bat suposatzen du mundu guztiarentzat, baina batez ere pertsona pobreek sufritzen dute. 3.000 milioi pertsonak baino gehiagok, emakumeak eta haurrak gehienak, sukaldeek eta erregai kutsakorrek igorritako ke hilgarria arnasten dute egunero.

Urtero munduan 7 milioi pertsona hiltzen dira aireko partikula finak arnasteagatik. Biriketan eta sistema kardiobaskularrean sartzen dira eta hainbat kalte eragiten dituzte osasunean: ezbehar zerebrobaskularrak, kardiopatiak, biriketako minbizia, neuropatia obstruktibo kronikoak eta neumonia bezalako arnas infekzioak.

2016an kanpoko airearen kutsadurak 4,2 milioi heriotza eragin zituen, eta elikagaiak erregaiekin prestatzeagatik eta teknologia kutsatzaileak erabiliz kutsatutako etxeko aireak berriz 3,8 milioi heriotza eragin zituen. Airearen kutsadurak eragindako heriotzen %90 diru sarrera baxuko herrialdeetan gertatzen dira, batez ere Afrika eta Asian. 3.000 milioi pertsona inguruk, munduko populazioaren %40 baino gehiagok, ez du erregai eta sukaldeko teknologia garbirik beraien etxeetan. Mundu osoko megalopoli askok OMSeK airearen kalitaterako ezarririko mugak bost aldiz gainditzen dituzte.

Airea kutsatzen duten partikula finen jatorriak ugariak dira, baina batez ere etxeetan eta

industri sektore batzuetan eraginkortasun gutxiarekin erabilitako energia iturriak, nekazaritza, garraioak eta ikatzez hornitutako zentral elektrikoak dira. Munduko erregio batzuetan hondakinen errausketa eta deforestazioa ere gehitzen zaie.

Etorkizuneko erronkak dira garraio iraunkorra, energien erabilera eraginkorra eta berriztagarriak, eta hondakinen kudeaketa iraunkorra. 2018an OMSeK lehen aldiz Airearen Kutsadura eta Osasunari buruzko Munduko Lehen Konferentzia antolatuko du, airearen kalitatea hobetu eta klima aldaketaren aurka borroka egiteko helburuarekin. Espero dezagun Klima Aldaketaren Aurkako Konferentziak baino arrakasta gehiago izatea.

4. Lurralde Antolaketarako Gidalerro berriek hutsune handiak dituzte

Lurralde Antolaketarako Gidalerro (LAG) berrien aurreproiektua atera berri da EAEn eta ELAk bere balorazioa egin du gidalerro hauek babesten duten lurralde ereduaren inguruan. Ez gatoz bat bultzatzen duen ereduarekin eta hutsuneak dituela uste dugu. Aurreko LAG proposamenarekin alderatuta aurrerapauso batzuk egin badira ere, oraindik badaude aldatu beharreko irizpide asko. ELAren balorazioa egiteko erabili ditugun irizpideak, lurralde antolaketarako edozein plangintzak bete behar dituenak dira: iraunkortasuna, pertsonen ongizatea eta justizia soziala.

- Aurrera pauso gisa aipatu daiteke hiri eremua ez den lurraldeari ez zaiola dagoeneko balio ekonomiko soilak ematen, beste balio eta behar batzuk ere aitortzen zaizkiola: ekosistemen zerbitzu izaera, landa ingurunea bereziki ageriko egitea, lurzorua erabilera optimizatzea eta berronertzea lehenestea eta baliabideen kudeaketa iraunkorra ardatz izatea. Hala ere faltan botatzen dugu enplegu klimatiko edo enplegu berdeen kontzeptua barnertzea. Zonalde hauek ematen dituzten zerbitzuek (klima aldaketa geldiaraztea, gertuko elikagaien hornidura, ingurumen kalitatea hobetzea...) guztiz betetzen baitituzte enplegu tipologia honen ezaugarriak.
- Bestalde, bizi kuantifikazioa edo tokian tokiko dagoen etxebizitza beharra zehazten duten gidalerroek higiezin burbuila ekarri ziguten hazkunde irizpidea mantentzen dute eta ez dute etxebizitza duin bat izateko eskubidea bermatzen.

- EAEn turismoa geroz eta jarduera ekonomiko garrantzitsuagoa da eta lurraldean geroz eta presio handiagoa egiten du. Azken urteetan sortu duen arazo berri bat pisu turistikoaren arazoa da. LAG hauetan baliabide gisa aztertzen dira eta etorkizuneko hirigintza plangintzetan kontuan hartu behar direla zehazten du, baina dagoeneko ezagutzen ari gara zein kalte eragiten ari diren, batez ere hiriburuetan, eta beraz, LAG hauetan gidalerro zehatzak behar dira hirigintzan izan ditzaketen inpaktu negatiboak ekiditeko.
- LAGen aurreproiektu honek lehen aldiz ekonomia zirkularra aipatzen du eta hori positiboa da, hala ere ez du nahikoa garatzen. Kontzeptu hau ekonomiaren eta industriaren trantsizio

ekologikoarekin lotu behar da, beste ekoizpen eta kontsumo eredu bat izan dezagun, emisio gabea eta baliabideen erabilera iraunkorren oinarritua. Trantsizio kontzeptua beharrezkoa ikusten dugu LAG hauetan eta ez da inon aipatzen. Ekonomia zirkularra hondakinetatik eta lurzoruen erabileratik haratago doan kontzeptua izanik, jarduera ekonomikoetan, batez ere industrian eta diseinuari loturiko jarduera berritzaileetan, aplikatu beharreko irizpidea da, eta ez da ekonomia zirkularrik aipatzen dokumentuaren beste ataletan.

- Energiaren atala oso garrantzitsua da edozein plangintzetan. LAG hauek zehaztutako helburuak motz geratzen dira ordea dugun erronkaren aurrean. Azpimarra eraginkortasuna gehitzean eta berriztagarrien erabilera areagotzean jartzen da, eta energia berriztagarriaren sorrera aipatzen den arren kogenerazioa ere bere pare jartzen da. Gainera energia alternatiboak aipatzerakoan gas naturala ere onartzen du eta hau onartezina da, energia fosila baita.
- Aparteko aipamena merezi du azpiegitura handien atalak. AHT funtsezko azpiegituratzat hartzen jarraitzen da. Trenaren inguruko LAGak AHTra mugatzen dira, aldirietakoak alde batera utziz, benetan lurraldea artikulatzen duen azpiegitura izanik eta populazioaren gehiengoak erabiltzen duena izanik. AHTk hiriburuen artean dagoen lurraldeari kalteak bakarrik ekartzen dizkio, desberdintasunak areagotuz: garraio publiko sarea murrizten da, ingurumen kaltea handiak jasaten dituzte eta pertsona eta ekonomia fluxuak hiriburuetan kontzentratzen dira beste zonaldeen kalterako.
- Klima aldaketa zeharkako gai gisa hartzen da baina ez da beste ataletan aipatzen. Helburu interesgarriak agertzen dira: karbono urriko energia eredu bultzatzea, hondakinak murriztea, kontsumo arduratsua eta ekosistemen erresilientzia mantentzea esaterako. Baina helburu hauek dagozkion atalean sartu beharko liriteke: energia, hondakinen kudeaketa, ekonomia zirkularra eta landa eremuetan adibidez. Eta atal hauetan ez da nahikoa garatzen.

Laburbilduz, lurraldearen oreka eta kohesioa helburu izanik, ELAk exijitzen du LAGk eta hauek bultzatzen duten lurralde eredu baliabideen banatzailea izatea eta lurraldearen funtzio aniztasuna bermatzea. Horretarako elkartasuna eta iraunkortasuna LAG hauen irizpide nagusiak izan behar dira, eta hau ez da gertatzen.

5. Euskal instituzioen politikak: Negozioa Bai, Ingurumena Ez

Ekainaren 5ean Ingurumenaren Nazioarteko Eguna ospatuko da eta urtero bezala ELAn jardunaldi bat antolatu dugu. Beste urte batzuetan klima aldaketaz, nazioarteko konferentziaz, mundu mailako politikaz eta ekonomiaren trantsizio ekologiko eta sozialaz hitz egin dugu. Aurten gertuen ditugun instituzioek aurrera eramaten dituzten politiketan jarriko dugu fokua, bai Eusko Jaurilaritzarenak, zein Nafarroako Gobernuarenak eta baita Foru Aldundienak ere.

Gertuko instituzioek eskumen asko dituzte ingurumenari eta lurraldeari eragiten dieten gaietan. Aurrera eramaten ari diren politikak ez dute helburu gisa klima aldaketari aurre egitea edo natur baliabideen babesa, ez dira gutxieneko iraunkortasun irizpiderik ere ezartzen. Garraioa, hondakinen kudeaketa, turismoa, energia, lurralde antolaketa edo klima aldaketaren inguruko politiketaz ari gara. Instituzio hauen helburu nagusia negozioa egitea da, iraunkortasuna eta justizia soziala kontuan izan gabe.

Donostiako Tabakalera ekainaren 5erako antolatu dugun jardunaldiak “Euskal instituzioen politikak: Negozioa Bai, Ingurumena Ez” du izenburua. Hizlari gisa Ainhoa Intxaurrendieta, GHKko lehendakari ohia izango dugu, Gipuzkoako erraustegiaren eraikuntza proiektuaren atzean egon

ziren azpijokoak eta kontratu hori geldiarazteagatik Kontuen Epaitegian nola dagoen auzipetuta azalduko digu. Urko Apaolaza ere izango da, "Zuloan: Bidaia bat AHT eta lan esplotazioan barrena" liburuaren aurkezpena egiten.

INGURUMENAREN NAZIOARTEKO EGUNA

**Euskal instituzioen politikak:
Negozioa BAI. Ingurumena EZ.**

Arabako Foru Aldundia
Diputación Foral de Álava

Bizkaia
Foru Aldundia
diputación foral

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Guipúzcoa

Gobierno de Navarra

EUSKO LEGIARITZA
GOBIERNO VASCO

NEGOZIOA

Jardunaldia Ekainak 5, 10:30etan
Donostiako Tabakaleran

- Angula Ustelak: Igor Meltxor eta Ainhoa Intxaurrendieta
- Urko Apaolaza:
Zuloan liburuaren aurkezpena
- Eztabaida
- Iruñeako Alternatiben Herria: balorazioa
- Argazki erraldoia

ELA EUSKAL SINDIKATUA

MANU ESCRIBES-ARRANGO INSTITUTUA

Erraustegiak eta AHT soluzio faltsu gisa saldu nahi dizkiguten azpiegitura handiak dira. Gehiegizko mugikortasunaren ondorioz ditugun ingurumen arazoaren aurrean eta sortzen ditugun hondakinekiko dugun ardura faltari aurre egiteko soluzio faltsuak. Baina egiaz, gutxi batzuentzat diru publikoarekin eginiko negozioa eta gastu sozialaren eragile besterik ez dira. Eta horrela ikusiko dugu ekainaren 5ean.